

ההוא, ודירתו שהיתה בת, בשנת תרצ"ו. המקום היחיד שנותר לבני הקהילה להתפלל בו היה בית מדרש קטן. מעשרה בטבת תרצ"ו ועד ראש חודש מנחם-אב יום נסיעתו מליובאן, דרו רבנו ומשפחתו בביתו של סנדלר שהיה תלמיד חכם גדול, וגר בדירה בת חדר אחד שהצבא כבר לקח חצי ממנה. הוא מתח וילון בתוך חצי החדר שנותר, ושיכן בחציו את אורחיו. מצידו של הסנדלר היתה זו מסירות נפש, כיוון שאירוח רב בבית היה בחזקת מעשה שיש בו סכנה בזמן ההוא.

אמר החכם

"...אך שיש לחוש בחולה שיש לו חום, שבחום גדול ידוע שמתקלקל הדעת בהרבה בנ"א, ולכן אף בכל אדם ואף בחום קטן יש לחוש שמקלקל קצת... וכמו דמצינו בשו"ת רביעית יין שאסור לו להורות בכריתות דף י"ג... ולכן אפשר שק"ו בחולה דחום מאחר דג"כ חזינן שמקלקל השכל להרבה אנשים, שלכן גם כשיש לו מעט חום ואף לכל אדם יש אולי לחוש שמקלקל קצת ואסור להורות... ומכאן זו אמרתי לענין הוראה כשהייתי חולה בעוה"ר בחום בשבט תרפ"ב ובטבת תרפ"ד שאף שהייתי ב"ה שפוי בדעתי ככריא, לא עדיף משתה רביעית יין והוא אמת לדינא" (אגרות משה יו"ד ח"א סימן ב)

[1234567]

סמוך לשובו מליובאן, בשבט תרפ"ב, חלה רבנו במחלת הטיפוס המדבקת ועצם הטיפול בו היה מסוכן. בתו של רבי יעקב משה הכהן קוסטאנאוויץ הי"ד שהיה השו"ב והמוהל בעיירה ובמכיבתה, ראש וראשון לטובי העיר, ועמד בראש המשלחת שנשלחה אל רבנו למנותו לרבנות העיר, מרת שימא ע"ה, קבלה על עצמה את הטיפול בו. בזמנו, כאשר באה המשלחת להציע את הרבנות לרבנו, נרמזה גם הצעה שהרב המיועד ישתדך עם ראש המשלחת, אולם בחדשי הרבנות הראשונים לא דובר עוד בזה. לאחר אוכדן הכתבים בנסיעתו לראות שידוך מחוץ לעיירה, ולאחר הבראתו מן המחלה, ראה רבנו בכך סימן מן השמים שאין עליו לחפש עוד במקום אחר. רבנו נשא את הרבנית שימא ע"ה בערב שבת קודש פרשת נשא, י"ג סיון תרפ"ב, שהיה ערב השבת הראשונה לאחר חג השבועות וסיום אבלות הספירה. תיאור מאורעות יום החתונה בא בפרק "אשת חבר כחבר" להלן.

בליובאן היו גדולי תורה רבים, ורבנו היה מספר את המעשה דלהלן כדי להראות שהיו מהם שהגיעו למדרגת רוח הקודש כמעט, של גילוי אמיתי בתורה:

בתחילת חורף תרפ"ב חלה אחד מבעלי חבתים ונפל למשכב במין חולי מזור ולשונו התנפחה בפיו. כאשר תקיף ליה עלמא ורבנו בא לבקרו, ביקש החולה להוציא כל איש מעליו וסיפר לרבנו את סיבת חליו. לדבריו שבוע קודם לכן בשבת פרשת וירא הקשה כיצד זכו בנות לזט שהמשיח יהיה מצאצאיהן, אף שלא בישו בגילוי עריות שעשו והודיעו שבניהן הם מאביהן, ודיבר עליהן בדרך בזיון. כלילה הופיעו בחלומם שתי נשים וקנות מאד שראשן ופניהן מכוסים ואמרו שהן בנות לזט. הן הוסיפו ואמרו לו ששמעו את טענתו, ובאו מעולם האמת לענות לו. הן טענו שהיו יכולות לומר שמאחר שהן ממשפחת אברהם וניצלו בדרך נס מסדום, לא היו תולים בהם מעשה זנות, והיו יכולות לייחס לעצמן כל מעשה נס. כך שהיו יכולות לומר שנתעברו מן השכינה כביכול, ולייסד דת חדשה כנצרות. והן קראו לבניהן עמון ומואב להודיע שכאשר אשה מתעברת יש לוולד תמיד אב בשר ודם. בזכות זה זכו ויצא מהן המשיח האמיתי. עוד אמרו שהוא חמא חמא גדול כאשר דיבר עליהן בדרך בזיון. מאחר שהוא דבר עליהן בזלזול, הוא ייענש מידה כנגד מידה כמרגלים (רש"י במדבר י"ד ל"ז) ותשתרבב לשונו ותתנפח בחולי משונה וכך ימות. כשסיים האיש לספר את סיפורו, היסב את פניו אל הקיר ונפטר לעולמו. רבנו ראה בכך עניין אמיתי, מאחר שההסבר נראה לו הסבר אמיתי.

"...אבל הא לא נאמר ברמב"ם בלשון איסור, לכתוב אסור לעשות במלאכה אלא לכפי מה שצריך להוצאתו לעצמו ולאשתו ולבני ביתו בדרך הוצאת אנשים בינונים וכל המכבול זמנו מלימוד התורה יותר מזה עובר בעשין דלימוד התורה ובלאוין דשכחה. אלא נאמר בלשון חשיבות, בפ"ג מת"ת ה"ו, מי שנשאו ליבו לקיים מצווה זו כראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה לא יסיה דעתו לדברים אחרים ולא ישים על ליבו שיקנה תורה עם העושר והכבוד כאחת. הרי הוא כמפורש שליכא חיוב זה על כל אחד ואחד מישראל, אלא דמי שנשאו ליבו לקיים מצווה זו דלימוד התורה כראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה, עליו לידע דלא יסיה דעתו לדברים